

17.11.2015

NÁVRH ZPRÁVY

o aspektech rybolovu v rámci mezinárodní dohody o mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci, Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (2015/2109(INI))

Výbor pro rybolov

Zpravodajka: Norica Nicolai

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU.....	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	7

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o aspektech rybolovu v rámci mezinárodní dohody o mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci, Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (2015/2109(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Úmluvu Organizace spojených národů o mořském právu a její dvě prováděcí dohody: dohodu o provádění části XI a dohodu OSN o rybích populacích,
- s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN o tom, že má být v rámci Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu vytvořen právně závazný mezinárodní nástroj pro zachování a udržitelné využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci,
- s ohledem na výsledný dokument konference OSN o udržitelném rozvoji konané v Riu de Janeiru v roce 2012 nazvaný „Budoucnost, jakou chceme“,
- s ohledem na zprávy otevřené neformální *ad hoc* pracovní skupiny OSN,
- s ohledem na Úmluvu o biologické rozmanitosti,
- s ohledem na azorská vědecká kritéria a pokyny z roku 2009 pro určení ekologicky či biologicky významných mořských oblastí a vytvoření reprezentativních sítí mořských chráněných oblastí ve vodách otevřeného oceánu a v hlubinných stanovištích Úmluvy o biologické rozmanitosti,
- s ohledem na Deklaraci z Ria de Janeira o životním prostředí a rozvoji, Agendu 21, program dalšího provádění Agendy 21 a prováděcí plán světového summitu o udržitelném rozvoji (Deklarace z Johannesburgu o udržitelném rozvoji a prováděcí plán),
- s ohledem na kodex chování pro odpovědný rybolov Organizace pro výživu a zemědělství (FAO) přijatý na konferenci FAO v říjnu 1995,
- s ohledem na zprávu OSN o rozvojových cílech tisíciletí za rok 2015,
- s ohledem na článek 52 jednacího řádu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro rybolov (A8-0000/2015),
- A. vzhledem k tomu, že moře pokrývá 71 % zemského povrchu a obsahuje 97 % vody na naší planetě; vzhledem k tomu, že moře je domovem značné části světové biologické rozmanitosti, jež zůstává stále neprozkoumána;
- B. vzhledem k tomu, že podle odhadů se 64 % moře, zejména volného moře a hlubinného mořského dna, nachází v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci států a je řízeno mezinárodním právem;

- C. vzhledem k tomu, že mořská biologická rozmanitost by měla být považována za součást společného přírodního dědictví lidstva a její ochrana a zachování za společný zájem celého lidského rodu, a mělo by k ní tudíž být tak přistupováno;
- D. vzhledem k tomu, že výsledný dokument konference OSN o udržitelném rozvoji (Rio de Janeiro, 2012) nazvaný „Budoucnost, jakou chceme“ vyzdvihl, že ochrana a řízení přírodních zdrojů jako základu pro hospodářský a sociální rozvoj je ústředním cílem a nezbytným předpokladem udržitelného rozvoje;
- E. vzhledem k tomu, že stávající právní rámec, jenž byl vytvořen před více než 30 lety a opírá se o doktrínu svobody volného moře, již není aktuální, pokud jde o zachování a udržitelné využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci;
- F. vzhledem k tomu, že Valné shromáždění OSN ustavilo za účelem studia a analýzy zachování a udržitelného využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci v roce 2004 otevřenou neformální *ad hoc* pracovní skupinu;
- G. vzhledem k tomu, že tato pracovní skupina předložila v roce 2011 Valnému shromáždění OSN balíček doporučení týkajících se mořských genetických zdrojů v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci, mořských chráněných oblastí, postupů pro posuzování dopadu na životní prostředí, budování kapacit a transferu námořní technologie;
- H. vzhledem k tomu, že balíček doporučení pracovní skupiny potvrzuje propast mezi vědeckými postupy pro popsání ekologicky a biologicky významných oblastí a určování/stanovování těchto oblastí v praxi;
- I. vzhledem k tomu, že balíček doporučení z roku 2011 obecně bere na vědomí omezení a nedostatky stávající situace;
- J. vzhledem k tomu, že se hlavy států a předsedové vlád zavázali, že se v návaznosti na práci pracovní skupiny budou otázkou zachování a udržitelného využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci neprodleně zabývat;
- K. vzhledem k tomu, že rybolov má, sám o sobě i ve spojení s jinými námořními činnostmi, velký dopad na mořskou biologickou rozmanitost, a měla by se proto na něj vztahovat všechna opatření pro zachování a řízení zdrojů;
- L. vzhledem k tomu, že zachování mořské biologické rozmanitosti a udržitelného využívání zdrojů nemůže být dosaženo bez koordinace mezi všemi aktéry zapojenými do námořních činností;
- M. vzhledem k tomu, že dohoda OSN o rybích populacích je komplexním a dopředu hledícím dokumentem, který by neměl být měněn;
- N. vzhledem k tomu, že každá země má právo mít užitek ze zachování a udržitelného využívání svých zdrojů, jak stanoví Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu;

- O. vzhledem k tomu, že uznáváme povinnost států chránit a zachovávat mořské prostředí, včetně ochrany vzácných a křehkých ekosystémů a přírodních stanovišť druhů, jejichž populace jsou vyčerpány nebo vystaveny ohrožení a nebezpečí, jakož i ostatních forem života v moři;
- P. vzhledem k tomu, že dohoda OSN o rybích populacích stanoví rámec pro uplatnění přístupu předběžné opatrnosti, opatření pro zachování a řízení zdrojů, spolupráci v oblasti zachování a řízení zdrojů a pro subregionální a regionální organizace a ujednání pro řízení rybolovu;
- Q. vzhledem k tomu, že uznáváme a podporujeme práva a zvláštní požadavky rozvojových států v oblasti budování kapacit, jež jim umožní mít užitek ze zachování a udržitelného využívání svých zdrojů, jakož i tažných populací ryb a vysoce stěhovavých rybích populací;
- R. vzhledem k tomu, že postup v rámci tzv. „procesu zahájeného v Kóbe“ uznává úsilí, které již vynaložily ty regionální organizace pro řízení rybolovu, jež se podrobily nezávislé kontrole výkonnosti, a vyzývá všechny tyto organizace, aby tyto kontroly podstupovaly pravidelně a jejich výsledky zpřístupňovaly veřejnosti;
- S. vzhledem k tomu, že Úmluva o biologické rozmanitosti vedla k řadě seminářů, jejichž cílem bylo určit ekologicky a biologicky významné mořské oblasti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci, a výsledky těchto seminářů jsou nyní obecně k dispozici na internetových stránkách Úmluvy o biologické rozmanitosti pro účely konzultací v oblasti řízení zdrojů;
- T. vzhledem k tomu, že pracovní skupina ve svém dokumentu ze dne 23. ledna 2015 zdůraznila, že je zapotřebí, aby existoval komplexní celosvětový režim, který by se zabýval zachováním a řízením mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci;
- U. vzhledem k tomu, že pracovní skupina vyjádřila dne 23. ledna 2015 podporu doporučení vytvořit v rámci úmluvy právně závazný mezinárodní nástroj;
- V. vzhledem k tomu, že Valné shromáždění OSN přijalo dne 19. června 2015 rezoluci v tom smyslu, že má být v rámci Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu vytvořen právně závazný mezinárodní nástroj pro zachování a udržitelné využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci;
1. vítá rozhodnutí Valného shromáždění OSN, aby se začalo pracovat na vytvoření nového mezinárodního nástroje týkajícího se mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci, který by fungoval v rámci Úmluvy OSN o mořském právu, s cílem řešit stávající nedostatky;
 2. zdůrazňuje význam zachování a udržitelného využívání oceánů a moří a jejich zdrojů; vyzývá EU a mezinárodní společenství, aby zachování a udržitelné využívání mořských zdrojů podporovaly mimo jiné uplatňováním moderních koncepcí řízení rybolovu, včetně správy moří založené na vědeckých poznatcích, udržování populací na úrovni, která je schopna poskytovat maximální udržitelný výnos, ekosystémového řízení a zachování mořské biologické rozmanitosti a přístupu předběžné opatrnosti;

3. uznává pozitivní a vedoucí úlohu EU a Komise, přičemž přihlíží k postavení EU coby významného aktéra v odvětví rybolovu a na trhu s rybolovnými produkty;
4. uznává významnou úlohu, kterou hraje EU při řádném využívání živých mořských zdrojů, zejména v boji proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu;
5. vybízí Komisi, aby v této nové mezinárodní dohodě dále prosazovala aspekty rybolovu;
6. naléhavě vyzývá Komisi, aby i nadále podporovala a prosazovala holistický a komplexní přístup k mořským chráněným oblastem, neboť není možné, aby docházelo ke skutečné koordinaci a spolupráci v oblasti konzervačního úsilí, pokud nebude zahrnovat co nejširší okruh zúčastněných stran zapojených do komplexní škály námořních činností;
7. naléhavě vyzývá Komisi, aby podporovala a prosazovala zřízení propojených, soudržných a reprezentativních sítí mořských chráněných oblastí, neboť sítě jsou nezbytné pro zajištění ekologického a biologického propojení;
8. zdůrazňuje, že tato nová mezinárodní dohoda by měla zajistit rovné podmínky pro všechny zúčastněné strany;
9. naléhavě vyzývá Komisi, aby prosazovala posílenou spolupráci, koordinaci, transparentnost a odpovědnost mezi všemi odvětvími, včetně dohodnutých nových nástrojů, stávajících nástrojů v rámci dohody OSN o rybích populacích a regionálních organizací pro řízení rybolovu;
10. vyzývá OSN k vypracování doplňujících pravidel, která by mohla nepřímo napomoci k ochraně biologické rozmanitosti na volném moři, jako je zřízení nástrojů správy na celosvětové úrovni, např. centralizovaného nástroje pro registraci plavidel;
11. zdůrazňuje, že je důležité, aby byly nové činnosti v oblasti využívání mořských zdrojů předjímány v povinném posouzení dopadu na životní prostředí, jež bude vycházet z pevného vědeckého základu, a aby byly tyto činnosti doprovázeny důkladným environmentálním monitorováním.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Souvislosti

OSN se významem ochrany světových vod zabývalo v dokumentu, který byl pod názvem Agenda 21 uveřejněn jako výsledek Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, jež se konala ve dnech 3. až 14. června 1992 v brazilském Riu de Janeiro. Tento dokument byl důkazem, že si mezinárodní společenství uvědomuje nezbytnost mezinárodního přístupu, pokud jde o řešení problémů znečištění a rostoucích nebezpečí pro mořskou rozmanitost. Navázala na něj Deklarace z Johannesburgu o udržitelném rozvoji a prováděcí plán, na nichž se dohodli účastníci světového summitu OSN v Jižní Africe konaného ve dnech 2. až 4. září 2002. V roce 2012 zopakovalo mezinárodní společenství v dokumentu, který byl uveřejněn jako výsledek poslední konference OSN o udržitelném rozvoji konané v Riu de Janeiro a nazvané Rio+20, aby se vyjádřila spojitost s první agendou z Ria, své odhodlání řešit environmentální problémy a potvrdilo potřebu udržitelného rozvoje. Tato skutečnost ukazuje, že ačkoli se OSN spolu se všemi, kteří se těchto prohlášení a dohod účastní, zavazují ke splnění daných cílů, musí své plány a priority přizpůsobovat rychle se měnícímu světu, neboť každý rok dochází k další diverzifikaci a multiplikaci činností.

V této souvislosti přijalo OSN v roce 1995 dohodu o rybích populacích (UNFSA), která je prováděcí dohodou Úmluvy OSN o mořském právu (UNCLOS) z roku 1982. Dohoda OSN o rybích populacích se v odvětví rybolovu považuje za dobrou dohodu, která ustavuje dobrý právní rámec, neboť poskytuje nezbytné nástroje, jež umožňují držet krok s posledním vývojem a zároveň sledovat a aktualizovat hlavní cíle.

V důsledku obav a diskusí mezinárodního společenství týkajících se účinnosti stávajícího rámce při řešení otázek zachování a udržitelného využívání mořských zdrojů v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci byla bodem 73 rezoluce Valného shromáždění OSN č. 59/24 z roku 2004 zřízena otevřená neformální *ad hoc* pracovní skupina. Jedním z cílů této pracovní skupiny bylo analyzovat a prezentovat variantu prosazování mezinárodní spolupráce a koordinace za účelem zachování a udržitelného využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci. Valné shromáždění OSN mělo na základě zpráv pracovní skupiny přijmout rozhodnutí o rozvoji oblastí mimo jurisdikci do konce svého 69. zasedání. V roce 2011 předložila pracovní skupina Valnému shromáždění OSN v návaznosti na svou schůzku balíček doporučení, která se vztahovala na *mořské genetické zdroje, mořské chráněné oblasti, postupy pro posuzování dopadu na životní prostředí a budování kapacit*.

V lednu 2015 představila pracovní skupina svou poslední zprávu, v níž zdůrazňuje, že má-li být tento problém lépe řešen, je zapotřebí komplexního celosvětového režimu, a doporučila, aby byl v rámci Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu vytvořen právně závazný mezinárodní nástroj pro zachování a udržitelné využívání mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci. Valné shromáždění OSN na základě tohoto doporučení v červenci 2015 rozhodlo, že bude zřízen přípravný výbor, jehož úkolem bude vypracovat do konce roku 2017 návrh znění právně závazného mezinárodního nástroje. Na tento návrh pak naváže mezivládní konference.

Postoj zpravodajky

Námořní činnosti se vyvíjejí a rozrůstají rychlým tempem, a proto se tlak na udržitelnost a zachování mořské biologické rozmanitosti neustále zvětšuje. V tomto ohledu zpravodajka vítá

pokračující práci Valného shromáždění OSN i otevřené neformální *ad hoc* pracovní skupiny, jíž se navzdory velké opozici podařilo dostat otázku mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci do fáze, kdy je možné představit si existenci právně závazného mezinárodního nástroje.

Zpravodajka by zároveň chtěla upozornit, že je velmi důležité, aby do tohoto nového nástroje byly zahrnuty rybolovné činnosti. Jen těžko si můžeme představit efektivní a dobře koordinovaný nástroj související s mořskou biologií, který se nevztahuje na jednu z nejdůležitějších činností, které se ve vodě odehrávají – rybolov. Tento krok by rovněž neměl znamenat změnu nebo stažení dohody OSN o rybích populacích, která nabízí (jako je tomu v případě EU) rámec, jenž může, bude-li řádně prováděn, přinést zlepšení a výsledky. Zpravodajka místo toho podporuje zahrnutí dohody OSN o rybích populacích do nové dohody. Dohoda z roku 1995 by se tak stala základem daného nového právně závazného mezinárodního nástroje a zejména by koordinovala regionální organizace pro řízení rybolovu a mořské chráněné oblasti, pokud jde o všechny ostatní námořní činnosti v oblastech mimo vnitrostátní jurisdikci.

Součástí nové dohody by navíc měly být nástroje zajišťující odpovědnost všech zúčastněných stran, protože bez nich se dá jen těžko předpokládat dosažení skutečné účinnosti a pokroku. Přihlédneme-li rovněž k potřebám rozvojových zemí, mělo by být prioritou budování kapacit a sdílení informací. EU by v tomto ohledu, jakož i z hlediska sdílení informací měla i nadále hrát vedoucí úlohu při vytváření nového nástroje i při procesu jeho provádění.